

Kertomus allekirjoittaneen tutki-
 muksesta rautakautisella kaivauksella Maar-
 rian Kaerlan kylän Mullin talon maalla
kesäkuussa 1913. Kertomukseen kuuluu 4 karttaa
 ja asemapiirusta, 9 valokuvaa sekä H. M. 6367: 1-29.

Oleskani kaivauksia suorittamassa Maar-
 rian kylän kivikauden löytöalueella sain eräiltä kai-
 vauksienistäni kumma etää saman pitäjän Kaerlan
 Mullin lehtosen torpassa säilytettäisiin 3 mutaista
 keihäänkärkiä jotka olivat löytyneet tämän torpan
 maalta. Erinäpä iltana päivätyön loputtua ajoin
 pyörällä kyseessä olevaan torppaan, josta luovastin
 keihäänkärjet (H. M. 6367: 8-10) ja toimitin sittemmin
 kaivauksia 5 miehen avulla 3 1/2 päivää.

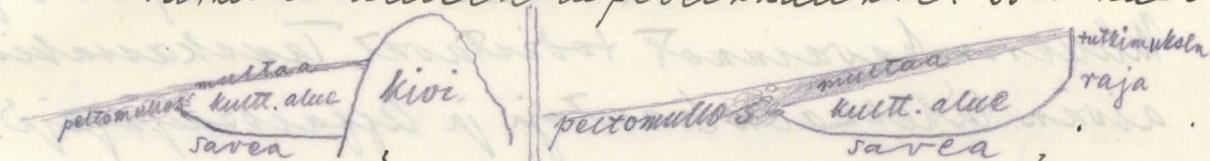
Siltä paikalta, josta puheena olevat esineet oi-
 vat löytyneet, on jo aiemmin löytöjä tavattu. Paikan
 luonteeseen olen kuvannut kertomuksessa ni 10/5 1910
 top. arkistossa, selostaessani kaivauksiani Tuomen
 torpan pihamaalla. Mikä on myöhempien löytöjen ase-
 ma tähän ensinnä tavattuun löytöön, se selviää siitä
 situatioskartaista, jonka kopioin Mullin talon kartasta.
 Koko alueen luonne on yhdeksästä suurkivistä runne-
 maasta, jossa kasvaa jokunen mänty, etupäässä pähkinä,
 koivu, taikinaa ja pensas ja kätäjä. Mellein kaikki
 torpat ovat syntyneet viime vuosina, jolloin talon omis-
 taja pastori J. R. Uusela on torppapainoja vuokrannut.
 Ensimmäinen asuttu paista oli se "Hotelli", mukonnie-
 rivi, jota I suuntaan pidennettiin nyt (v. 1912) oli ta-
 vattu 2 ostamistani keihäänkärjistä suuren kiven lä-
 hellä n. 1 m. päässä toisistaan ja josta syntyneitä.

Väitteen vasta mainittuun aikaisempaan kertomukseen käyn selostamaan viimeisimpiä kaivauksiani.

Torppari Lehtosen paaista on jo melkein kokonaan viljelykseen otettu. Jäljellä on pieni nurmikkokasvualueen SE nurkassa ja pieni viljelymätön kunnas keskellä aluetta, tien W puolella. Edellisellä kasvoin muutamia korkeita koiruja, joten päätin tutkia jikimmäisellä alueella, kartalle merkity, nro 1. Siinä oli suuria maaperäisiä kaivonlohkareita kuten kartasta näkyy. Osa oli räjähdytetty rikki peittoa tehtäissä. Omistaja joka oli tämän raivaustyön tehnyt, kertoi että tieä tehtäissä ja sen reunaa kulkemaan oja kaivettaissa oli maa jotenkin siltä pituudelta ja leveydeltä kuin pisteviiva kartalla näyttää, ollut tavalloman kivistä, niin että se oli pitänyt kangeella rikkoo. Kivet joita oli ollut suuret määrät pääkivekin, olivat ulottuneet syvemmälle kuin tien tasaidamissa varten oli ollut tavis kaivaa, ja olivat yleensä olleet katukiven kokoisia. Samallaista oli ollut pellon reunan alueen reuna siltä laajuudelta kuin pisteviiva sinäkin näyttää. - N puolinen pisteviiva on tehty arviolta. Jos se osottaa tämän kivirovion rajan todellisuuksessa, on meidän siis tässä $6 \times 8 \text{ m}^2$ suuri ala, joka kaiken todennäköisyyden mukaan on saman tapainen, kuin miksi sen yksi osa tutkiessani osoittautui.

Tutkimusta varten kaivettiin tien reunasta W-suuntaan kaivantoa, josta maa ajettiin väliaikaisesti tiehen. Nyt osoittautui, että liikutettu kuultuunikerros tässä oli huomattavan syvä. Ruohattomasta pinnasta ulottui se 1,35 - 1,5 m. syvyyteen, jossa tui vastaan seuraava liikuttamaton savimaa, mikä oli aivan tasainen ja kuopaton. Kuultuunikerros oli koko matkaltaan ja kaikilla syvyyksillään yhdenkertaista. Sen muodostivat melkein yksistään läpikotaisin hauraitti pehmeät katukiven kokoiset kivet, joiden välissä oli ainesti sientä ja multaa. Joukossa oli hajallaan siellä täällä suuria rautakauden aikuisia saviastianpaloja, jollaisia kerkyi talteen n. 540 kappaletta (6367:1)

Mitään muita varsinaisia löytöjä ei paikasta tullutkaan (vt. 6367:2-7), sellaisia jotka olisivat sen luonnetta voineet selittää. Tuntuu siltä kuin olisi siihen tyhjennetty mahdollon määrä rovioita tai kiukaita. Ei ole mahdollonta että tässä on menetelty siten, että suurten n. 3-4 m³ suuristen kivilohkareitten väliin alkuaan on kaivettu kuoppa kenties saven ottamista varten, kuoppa jonka pohja oli aivan tasainen mutta joka nousi reunoja kohti. Sittemmin siinä on syntynyt kuoppaa käytetty kaatokuoppana, joka oli reunojaan myöten ja enemmänkin täytetty kivilohkareilla riippuvilla jollaisia asemiin paikoihin kerääntyy. Maa on sittemmin ylempiä vyörynyyt veden ja kosen mukana alas päin, sillä paikka on viettävä rinnettä ja niin saa selittääkin se löytöistä tyhjä ruokamuttakerros, joka ylt' yleensä peitti löytöalueen. Tutkitun alueen läpileikkaukset ovat näet seuraavat:

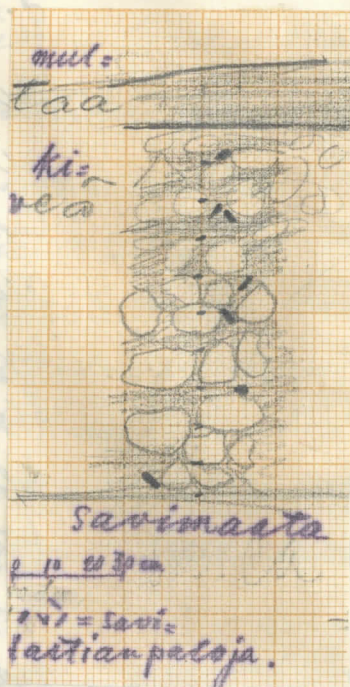
edellinen läpileikkaus tehty viivaa S, jälkimmäinen viivaa + pitkin kartalla.

Sellaisia muinaisjäännöksiä, jollainen tämä puheena oleva todennäköisesti on ollut, kutsutaan Tanskassa nimellä Affaldsdynges ja niitä on siellä useita tutkittu. Niiden suurin osa näkyy olevan roomalaiselta rautakaudelta tai kansainvälisen ajan. Lophus Müller on niistä kirjittanut perinperäisen selvityksen *Arøper for Nordisk Oldkyndighed*-sarjaan v. 1906 nimellä *Bopladsfundene, den romerske Tid*. Siinä on useita löytöjä, johon voi verrata yllä olevaa. Ensimmäisin vaihtelee niissäkin kulttuurin mukaan paikkumuta on esim. märkeen hyvin syvä 1-2 m. ja enempiä. Löydöt ovat niissäkin aivan sekaisin eri korkeuksilla, ja ovat esimerkiksi savestaainpalasia, jollaisia on suunnaton joukko. Lisäksi ovat nuo affaldsdynges korasti rinteillä, joko ilman luontaisia tai kaivettua kuoppaa tai suurella sellaisessa. Kun tissaä maarialaisessa suurella luonnonkivet, kuten mainittu, jo olivat suureksi osaksi

peittönsä tulleet hävitetyä, ei keato alueen alkuperäistä laajuutta eikä luonnosta eikä varmuudesta voida todeta.

Eriässä suhteessa eroa kaivamani alue kivistä Müllerin kuvaamista Tanskalaisista: tavalloman kivimääränsä talia. Tein eriästä kohdasta näytteeksi läpiseikkauksen. Maan nyk. pinnasta pohjasaaveen oli tässä kohtaa matkaa 1,20 m.

Kaivauskertomuksessani v. 1910 mainitsen havaintojeni johdanneen siihen tulokseen että mäessä on ollut mieluummin rautakautinen asuinpaikka kuin kalmisto. Edellä mainittu löytö-alue, affareddyngge, tulee tässä käsitystä. Toisella puolella sijaitsee kaivauksissani kumminkin myös samanaikainen kalmistokin aivan lähellä aikaisempia löytöjä. Müllerin havainnot todistavat Tanskassakin olevan aivan lähelläkin hautoja ja Affareddynggejä.

Kaivausalue II käsitti koskaan viijeydessä olematonta mäkeä, joka oli täynnä eräitä kivi-lohkareita ja kasvoi pensaikkoa ja matalia puita. Tutkitun alueen laajuus oli yleensä 13 x 2 m. Kaivaus aloitettiin rinteen alapäästä, josta kaivettiin n. 11 m. ylöspäin ilman että mitään löytöjä näkyi. Maa oli kauttaaltaan kiviä ja mäkikieta multa, 20-30 cm. syvä. Kartta lähellä yllintä raja alkoi kulttuurimaata tulla esiin, jolloin kaivausalue laajennettiin 5 m. leveäksi. Oli tullut rautakautisen poltto kalmiston liepeine. Kulttuurikerroksen vahvuus oli meikein kauttaaltaan 40 cm. ja se oli mustaa ja nokista, joukossa hyvin suuria kiviä sekä liikkuvia pintoja että syvempänä. Siellä täällä oli esineitä, poltetuita luuta, astianpaloja, helmiä, ketjuja, hevosenkenkiä. salkki y. m. (6367: 12-29), kaikki v. 900-1000 vaiheita j. k. Huomattava on että astianpaloja ovat kaikki ohuempia ja hienompaa työtä kuin alueella I tavalliset.

Kalmisto on jatkunut peloksi rautakautiseen uuteen kivisaunan ja muonamiesrivin välissä, jossa maa on nokista

ja josta myös ovat löydöt 6367: 9-11. Väitettävästi ei tuon kalmiston osan tutkiminen enää voi suuria tuoksia tuottaa, maa kun on pohjaan asti peitetyssä myllyssä ja kaikki kivet peiton aitaan siirretty.

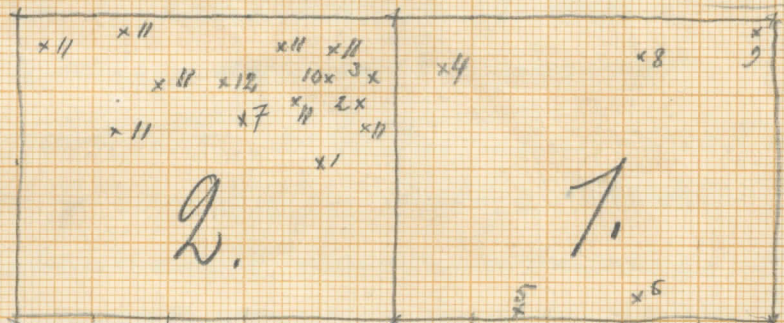
Muun Kaerlan kyseessä oleva maan syöjä moninaisine muinaismuistoinaan ei suinkaan vielä ole lopullisesti tutkittu, vaan todennäköisesti tulee siitä vielä löytöjä tehtäväksi, vaikka tuskin on syytä koko maakeä järjestelmällisesti kaivaa ennen kuin tilapäiset löydöt osoittavat löytöpaikkaa. Maan suuruus on näet muutama tuhat asemiä.

Helsingissä 29 p. Elok. 1913

A. U. Tammela

Maaria Kaerla. Kaivaukseen I yläpää.

- 1 rautaseppä
- 2 pr. ketju
- 3 nt. neula
- 4 helmiä pr. seppä
- 5 lasinelmä
- 6 pronssi
- 7 ketju
- 8 hopeakolli
- 9 nt. veitsi
- 10 pr. rautatanko y. m.
- 11 helmiä
- 12 nt. solitus

0 0,5 1 1,5 2 3,5 m.

Maaria Kaarta

Maaria. Kaartaan Mullin Lehtonen
trop. alueella olevan "Apsaloddyngen"
tutkimuksesta 1913. Etuacassa ravioista viikat.
tuja kivinä.-

A. M. T. foto

L.131

3493

Maaria. Kaerlan Mucien löydy-
sime rautatieellä vasemman puolella.
Tavastassa vasemmalla lehtosen Tsp.

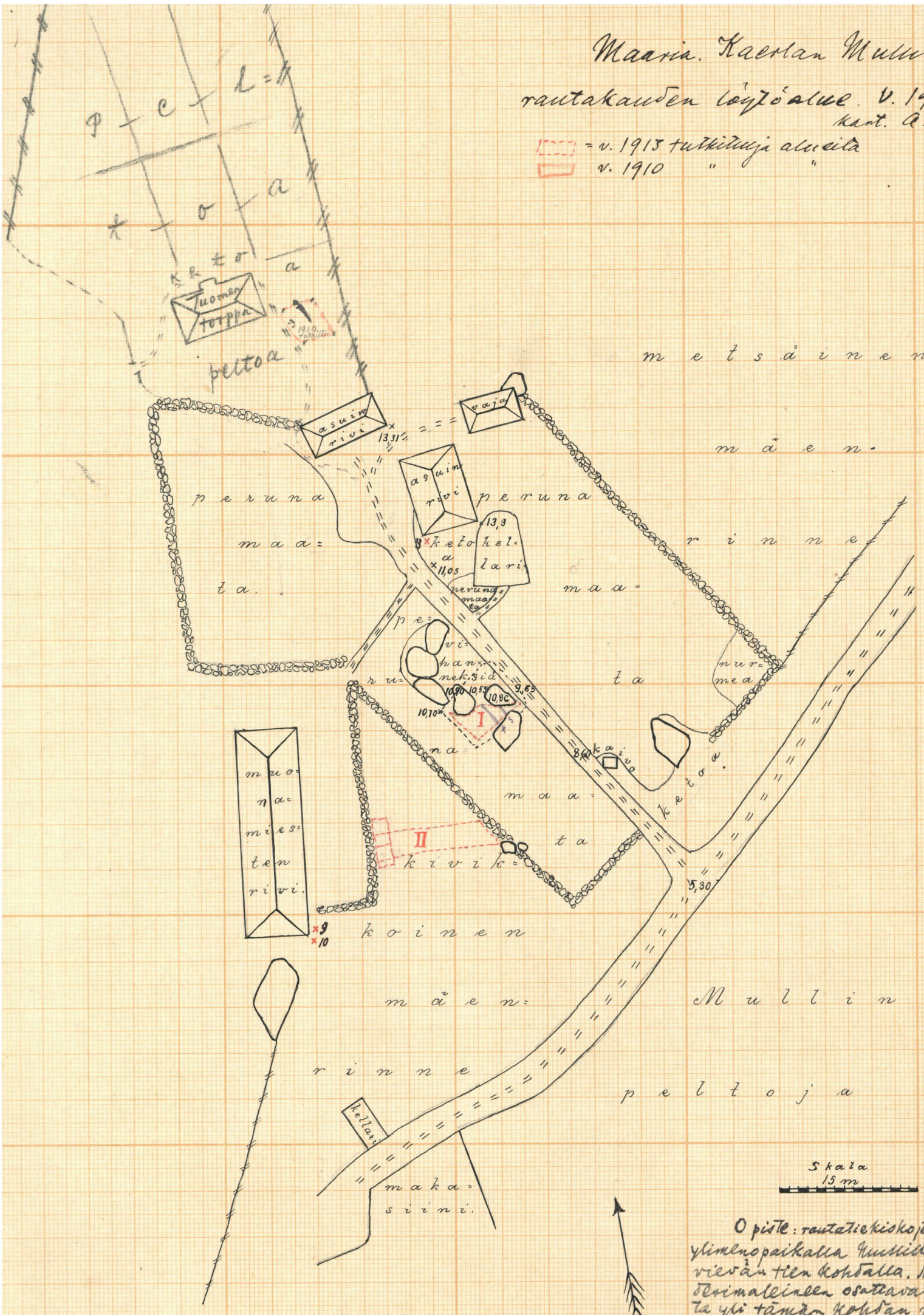
Osak. 1915 A. M. T.

L. 131

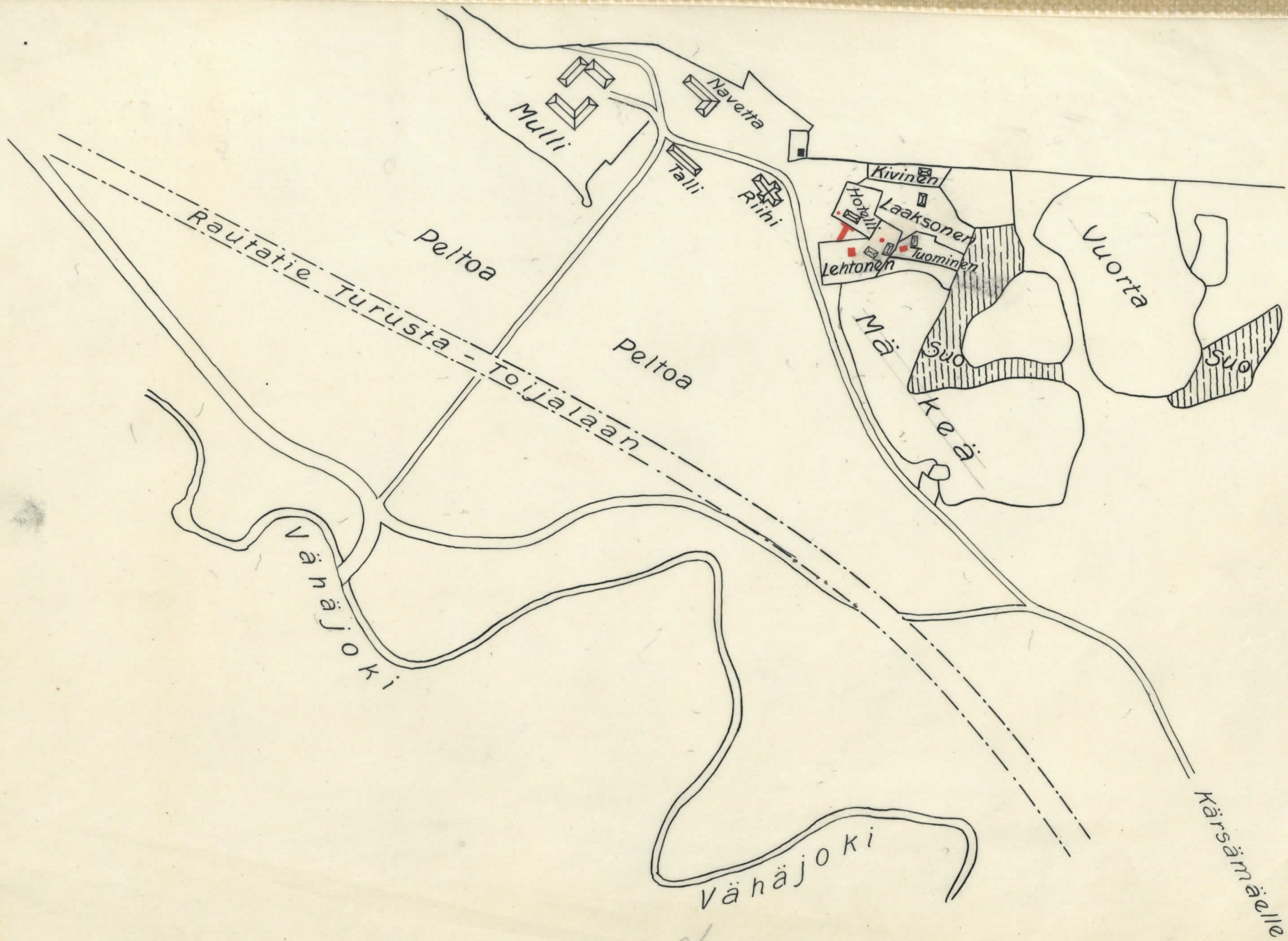
2492

Maaria. Kaerlan Mullin
 rautakauden löyöalue. v. 1913
 kart. A.M.T.

= v. 1913 tutkittuja alueita
 v. 1910 " "

O piste: rautatiekiskojen väli
 ylimenopaikalla kirkolta kirkolle
 vierään tien kohdalla. Numerot
 desimaaliltaan osittavat korkeus-
 ta yli tämän kohdan, metreissä.

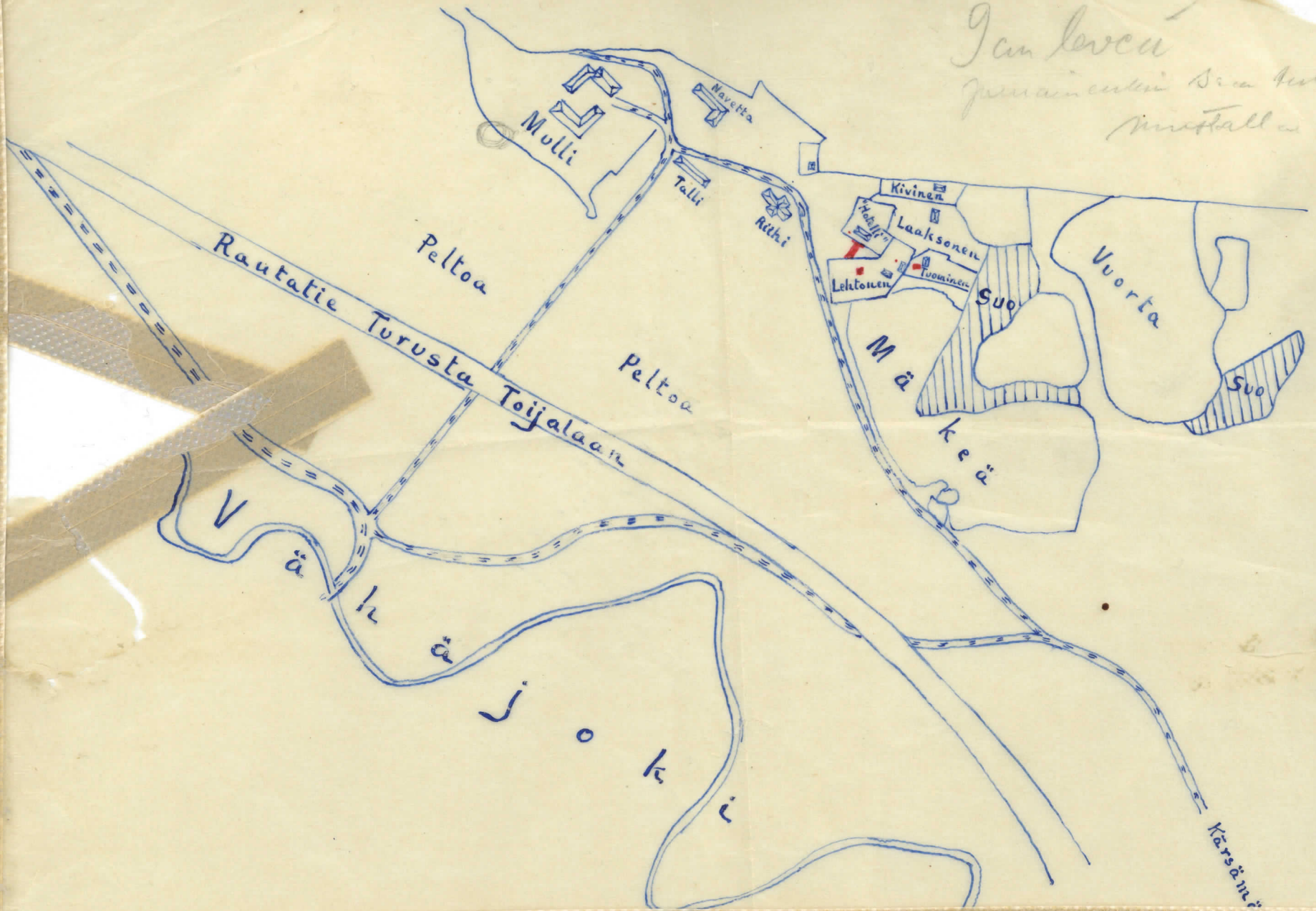

9/14

Uksiväsinen

1003

Jan Levea
perustettiin Sairaustalon
muuttamalla

Kartta Maarian Kaarian Mullin ympäristöstä v. 1912.
 — = tutkittua aluetta tai loujia